

välstånd

Att ledande industrimän skriver böcker är ovanligt. Det är också ursäktligt, eftersom värvet och ansvaret som företagsledare inte bara "kräver sin man", utan också att denne ägnar nära nog all sin tid åt uppgiften.

Wilhelm Haglund – chef för Sandviken under det 60-tal då hårdmetallen Coromant gick segrande över världen – fattade pennan efter sin pensionering.

I boken "Levebröd" (1978) skildrade han inte bara sitt liv, utan också svensk järnhantering sedan urminnes tider och Sandvikens Jernverks tillkomst och utveckling. I år – det år han fyller 80 – har han ånyo utkommit med en bok. Denna gång om den svenska samhällsutvecklingen under 1900-talet och med den talande titeln: "Vårt välstånd. Uppgång och nedgång." (Natur och Kultur).

Wilhelm Haglund tillhör den generation som är ett med det svenska välståndet. Han föddes i ett utvecklade fattigsamhälle och lever nu som pensionär i ett rikt industriland. Han började som 13-årig svarvare med 58 timmars arbetsvecka och 25 kronor i månadslön och slutade som VD. Han är en av folkhemmets byggare.

Vad som nu trycker honom – och som fått honom att skriva boken om det svenska välståndets uppgång och nedgång – är det övermod och det lättsinne som han anser länge ha präglat Sveriges fackliga och politiska ledare och som gjort att det svenska folkhemmet nu blivit ett konkursbo.

Wilhelm Haglund menar att det nostalgiska talet om en "svensk modell" under 50- och 60-talen, vilken skulle gett oss en kombination av arbetsfred och ansvarsfull kostnadsutveckling är en myt. Redan

då började vi genom alltför stora löne- och skattehöjningar underminera vår industris konkurrenskraft. Nedgången för vårt välstånd och vår industri började redan 1965. Då var industrissyssättningen som störst. Och minskningen av industrissyssättningen i Sverige som skett sedan dess är inte något resultat av en naturlig utveckling mot ett postindustriellt samhälle, utan resultatet av ett onaturligt högt kostnadsläge.

Att läsa Wilhelm Haglunds båda böcker "Levebröd" och "Vårt välstånd" är ett effektivt botemedel mot den historie- och perspektivlöshet som i så stor utsträckning präglar den ekonomisk-politiska debatten.

Socialdemokraternas och LOs hela förkunnelse bygger ju på den felaktiga förutsättningen att Sveriges välstånd är något för alltid givet. En svensk medborgare skall varje år få sin ledighet utökad, sin lön höjd och sina förmåner förbättrade. En svensk myndighet skall varje år få ökade anslag och mer personal.

Så långt har detta invaggande i tron på det svenska välståndets tusenårsrike gått, att Olof Palme vid sitt tal på senaste LO-kongressen kunde säga att det var ATP-fonderna som skapade det svenska välståndet. Och att döma av broschyrer, annonser och tal från socialdemokraterna och LO i fondfrågan är detta en allmänt spridd uppfattning inom Rörelsen. Om ett land skall vara fattigt eller rikt är således en fråga som det går att fatta beslut om, en gång för alla. "Politik är att vilja." Svårare är det inte. Man kan fråga sig hur detta synsätt låter sig förenas med ett internationellt perspektiv. Varför har inte Indien beslutat införa ATP, om nu detta är ett sätt att garantera

evigt välstånd? Varför framhärdar Tredje Världens fattiga nationer i att framleva i fattigdom, när de kan följa de svenska offentliga fackliga organisationernas recept att bygga daghem och på så sätt sätta fart på industrin?

Den socialdemokratiska tesen om att Sveriges välstånd skapats genom politiska reformer är en spekulering i människors bristande historiekunskaper och förmåga att glömma. Ett försök att blanda ihop orsak och verkan.

Men det är också ett uttryck för den marxistiska ideologins tro på de automatiskt verkande "produktivkrafterna", vilka enligt Karl Marx är de som skapar den tekniska utvecklingen. Det enskilda initiativet spelar här ingen roll. Vad som skall ske, det sker. Privata initiativ och privat företagsamhet är därför bara ett lumpet försök att roffa åt sig vad som tillhör Kollektivet.

Karl Marx hann aldrig uppleva den ryska revolutionen. Han fick därför aldrig tillfälle att förklara varför "produktivkrafterna" visade sig ha så uppenbara svårigheter att skapa utveckling och välstånd i socialistiska länder. Den socialistiska statens byråkrati visade sig vara så kompakt att inte ens Historiens Oundvikliga Gång rådde på den.

När man läser en industrimans redogörelse för vilka faktorer det är som skapar välstånd och sysselsättning inser man att det är realiteter som malm, skog och levande människor av kött och blod som skapar välstånd — inte politiska tal och beslut i stora församlingar. Det är underligt att någon ska behöva påminna om sådana självklarheter. Inte undra på att Sverige hamnat i ekonomisk kris!

Bo Ekegren